Drift- och skötselinstruktion
Solceller och batteri

Instruktionen beskriver den egenkontroll och skötsel som du som ägare själv kan utföra, vilka arbeten som ska utföras av behörigt företag och hur du agerar vid larm och fel.

Sammanfattning

- En solcellsanläggning kräver lite skötsel, men egenkontrollen är ägarens ansvar.
- Det mesta kontrolleras från marken och i appen. Takarbete och allt elarbete utförs av elinstallationsföretag.
- Batteriet mår bäst i rumstemperatur, torrt och övervakat.
- Solcellerna står under spänning så länge det är ljust.

Ägarens ansvar

Du som äger anläggningen ska enligt elsäkerhetslagen se till att den kontrolleras fortlöpande så att den ger betryggande säkerhet mot person- och sakskada, och kunna lämna den information som behövs till den som arbetar med den. Besiktning är inget krav, men en kontroll av elinstallationsföretag rekommenderas efter installation och vid husköp.

Dokumentation

Drift- och skötselanvisning från installatören, tillverkarnas manualer, elschema och ritning över var brytarna sitter, garantier och installatörens kontaktuppgifter. Vid försäljning av huset ska dokumentationen och inloggningen till appen följa med.

VID HUSKÖP ELLER NY INSTALLATION

Första åtgärder

1. **Samla dokumentationen och appen.**
   Saknas den: kontakta förra ägaren. Tillverkare och modell står på typskylten på växelriktaren och batteriet.
2. **Boka en genomgång med elinstallationsföretag.**
   Be dem visa var brytarna sitter, kontrollera anläggningen och bedöma batteriets placering.
3. **Kontakta försäkringsbolaget.**
   Uppge att huset har solceller och batteri och fråga om särskilda villkor.

~100

bränder och brandtillbud i solcellsanläggningar som räddningstjänsten ryckte ut till 2018–2023, enligt Elsäkerhetsverket. Nästan hälften inträffade 2023.

Vanliga felorsaker är fukt i DC-brytare, felaktigt ihopkopplade kontaktdon och kablar som skaver. En del fel syns från marken, andra upptäcks bara vid en fördjupad kontroll.

OBSERVERA

Kontroll från marken räcker i de flesta fall. Gå aldrig upp på taket utan fallskydd.

Solcellsanläggningen

Säkerhet

Rör aldrig skadade paneler, lösa kablar eller kontaktdon. De står under spänning så länge det är ljust, även när huvudströmbrytaren är frånslagen. Gå aldrig på panelerna. Cellerna kan spricka fast glaset är helt.

Årlig kontroll från marken

Lämpligen på våren när snön har smält, gärna med kikare:

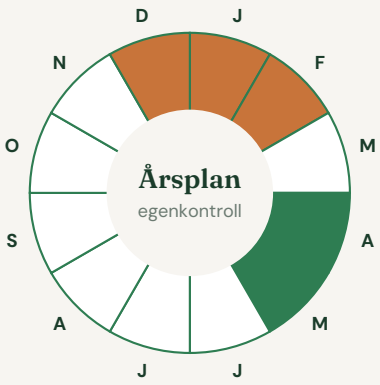
- Sprickor, missfärgning eller lösa paneler?
- Kablar som hänger löst, skaver eller har gnagskador?
- Fukt eller korrosion vid kopplingslådor och brytare?

Löpande kontroll

- Kontrollera larm och statusindikering på växelriktaren.
- Jämför produktionen med samma månad föregående år. Tydlig nedgång utan förklaring (moln, snö, skugga): kontakta installatören.
- Testa jordfelsbrytaren med testknappen enligt manualen. Strömmen bryts i de kretsar den skyddar. Slå sedan på igen.
- Manövrera DC-brytaren bara om manualen anger det, i angiven ordning och endast om den nås från golvet. Rör inte en brytare som är skadad, fuktig, varm eller missfärgad.
- **Löser jordfelsbrytaren ut upprepade gånger, eller larmar växelriktaren för isolationsfel?** Återställ inte upprepade gånger. Kontakta elinstallationsföretag.

Rengöring och snö

Rengöring behövs normalt inte. Regn sköljer bort pollen och smuts. Snö behöver normalt inte skottas, eftersom vintern står för en liten del av årsproduktionen. Se upp för snö och is som glider av mot entréer och gångvägar. Vid behov av rengöring: lågt tryck och mjukt vatten, aldrig högtryckstvätt. Alger på låglutande tak eller extrema snömängder: anlita någon med fallskydd.

April–maj: kontroll från marken

Vinter: snö och is

BEGREPP

Växelriktare

Omvandlar solcellernas likström till växelström. Sitter ofta på vinden, i garaget eller vid elcentralen.

DC-brytare

Skiljer solcellernas likström från växelriktaren.

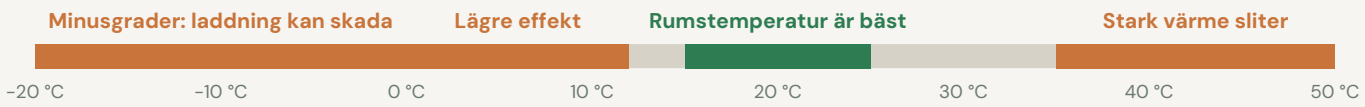
Jordfelsbrytare

Bryter strömmen om ström läcker till jord, till exempel genom en person.

Isolationsfel

Ström läcker där den inte ska, ofta via en skadad kabel eller fukt.

Batterilagret

Placering

- Rumstemperatur är bäst. Många batterier ger lägre effekt under ungefär 10 °C, och laddning i minusgrader kan skada cellerna. Står batteriet i ett kallt garage: kontrollera tillverkarens temperaturgränser i manualen.
- Torrt, ventilerat och skyddat mot mekanisk skada, till exempel påkörning i garage.
- Inget brännbart material runt eller ovanpå batteriet.
- Storstockholms brandförsvar rekommenderar i första hand placering utanför bostaden, till exempel i fristående garage eller skåp.
- Vid osäkerhet om placeringen: låt elinstallationsföretag bedöma den.
- Skyltning vid elcentralen och vid dörren till batteriutrymmet underlättar för räddningstjänsten.

Övervakning

- Allvarliga larm ska gå till ägarens telefon, inte bara visas lokalt. Fråga installatören eller tillverkaren hur.
- Håll mjukvaran uppdaterad enligt leverantören.
- Brandvarnare i batteriutrymmet, helst sammankopplad med bostadens brandvarnare.

20 kWh

Överstiger batterierna i samma utrymme tillsammans 20 kWh ska de som utgångspunkt placeras i en egen brandcell. I villa kan garaget utgöra en sådan.

Källa: Boverkets byggregler

BEGREPP

kWh

Batteriets lagringskapacitet. Anges på typskylten och i appen.

Varningstecken: agera direkt

- **Stickande lukt av nagellack eller epoxi** kan tyda på överladdning. Öppna ett fönster eller en dörr till det fria om det kan göras snabbt, lämna utrymmet och stäng dörren. Kontakta elinstallationsföretag omedelbart. Vid rök, värme eller tilltagande lukt: ring 112.
- **Rök, sprakande ljud, buktande hölje eller kraftig värme:** stäng dörren, utrym huset och ring 112. Försök inte släcka. Ett litiumbatteri kan återantända långt efter att det sett släckt ut.
- **Öppna aldrig batteriet.**

OBSERVERA

Försök aldrig släcka ett brinnande batteri. Stäng dörren, utrym och ring 112.

Ansvarsfördelning

Ägaren
Löpande egenkontroll

- Kontroll från marken på våren
- Följer produktion och larm i appen
- Testar jordfelsbrytaren
- Sparar dokumentationen

Elinstallationsföretag
Registrerat hos Elsäkerhetsverket

- Allt arbete på kablar, brytare, växelriktare och batteri
- Frånkoppling innan taket läggs om eller repareras
- Fördjupad kontroll, ofta med värmekamera
- Felsökning vid sjunkande produktion

Val av företag. Företaget ska vara registrerat hos Elsäkerhetsverket för verksamhetstypen "elproduktionsanläggningar". Kontrollera i Elsäkerhetsverkets e-tjänst Kolla elföretaget.

Källor: Energimyndigheten, Drift och underhåll av din solcellsanläggning. Elsäkerhetsverket, Kontrollera och underhåll din solcellsanläggning; Säkerhetsrisker med solcellsanläggningar; Säkerhetsrisker med batterilager; Planera ditt batterilager. Boverket, PBL kunskapsbanken om brandcellsindelning. Storstockholms brandförsvar, Solcellsanläggningar och batterilagersystem (2026). Installatörsföretagen, Branschregler Säker Sol (2026). Råden ersätter inte tillverkarens manual eller en fackmans bedömning av just din anläggning.

ANLÄGGNINGSKORT · SOLCELLER OCH BATTERI

112

Vid brand, rök eller ett batteri som blir varmt, luktar eller buktar. **Uppge att huset har solceller och batteri.**

Egenkontroll

- ☐ April–maj: kontroll från marken
- ☐ Varje månad: produktion mot föregående år
- ☐ Enligt manualen: testa jordfelsbrytaren
- ☐ Löpande: batterilarm till telefonen
- ☐ Vartannat år (rekommendation): fördjupad kontroll av elinstallationsföretag

Elinstallationsföretag, telefon _____

Installatör, telefon _____

Försäkringsbolag, telefon _____

Batteriets kapacitet (kWh) _____

Huvudströmbrytaren sitter _____

DC-brytaren sitter _____

Senaste fördjupade kontroll _____

Nästa kontroll _____

Anteckningar